

Mål C-394/21

Sammanfattning av begäran om förhandsavgörande enligt artikel 98.1 i domstolens rättegångsregler

Datum för ingivande:

28 juni 2021

Domstol som begär förhandsavgörande:

Curtea de Apel București (Apellationsdomstolen i Bukarest, Rumänien)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

3 juni 2021

Klagande:

Bursa Română de Mărfuri SA

Motpart:

Autoritatea Națională de reglementare în domeniul Energiei (ANRE)

Intervenient:

Federația Europeană a Comercianților de Energie (Europeiska organisationen för energihandlare)

Saken i det nationella målet

Talan varigenom klaganden Bursa Română de Mărfuri (den rumänska varubörsen) har yrkat att Curtea de Apel București (Appellationsdomstolen i Bukarest) ska ålägga motparten Autoritatea Națională de reglementare în domeniul Energiei (Nationella energitillsynsmyndigheten) (ANRE) att med stöd av förordning (EU) 2019/943 bevilja licens att organisera och driva centraliserade elmarknader.

Syfte med och rättslig grund för begäran om förhandsavgörande

Begäran med stöd av artikel 267 FEUF att EU-domstolen ska tolka förordning (EU) 2019/943, direktiv (EU) 2019/944, artikel 4.3 FEU, artiklarna 101 och 102 FEUF och artikel 106.1 FEUF

Frågor som har hänskjutits för förhandsavgörande

- 1) Utgör Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/943 av den 5 juni 2019 om den inre marknaden för el, särskilt artikel 1 b och artikel 3, med beaktande av bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU hinder mot att en medlemsstat, från och med dagen för förordningens ikraftträdande, fortsätter att bevilja en enda licens för att organisera och driva de centraliserade energimarknaderna? Är den rumänska staten från och med den 1 januari 2020 skyldig att avveckla ett befintligt monopol såvitt avser driften av elmarknaden?
- 2) Omfattar den personkrets som täcks av tillämpningsområdet för principerna om fri konkurrens i förordning (EU) 2019/943, särskilt artikel 1 b och c respektive artikel 3, elmarknadsoperatörer, såsom en varubörs? Har det någon betydelse för svaret att definitionen av elmarknaden i artikel 2 led 40 i förordning (EU) 2019/943 hänvisar till definitionen av elmarknaden i artikel 2 led 9 i direktiv 2019/944?
- 3) Ska en medlemsstats beviljande av en enda licens för driften av elmarknaden anses utgöra en begränsning av konkurrensen i den mening som avses i artiklarna 101 FEUF och 102 FEUF jämförda med artikel 4.3 FEU och artikel 106.1 FEUF?

Åberopad unionslagstiftning och åberopad unionsrättspraxis

Artikel 4.3 FEU, artiklarna 101 FEUF, 102 FEUF och 106.1 FEUF.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/943 av den 5 juni 2019 om den inre marknaden för el, artikel 1 b och c, artikel 2 led 25, artikel 3, artikel 10.4 och 10.5

Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU, skäl 2 och 3, artikel 2 led 9, 18 och 37

Anförda nationella bestämmelser

Legea energiei electice și a gazelor nr. 123/2012 (lag om elektricitet och gas nr 123/2012), artikel 10.2 f, enligt vilken den behöriga myndigheten ska bevilja en enda licens för elmarknadsoperatören och en licens för balansmarknadsoperatören

Ordinul ANRE nr. 12/2015 privind aprobarea Regulamentului pentru acordarea licențelor și autorizațiilor în sectorul energiei electrice (ANREs dekret nr 12/2015 om godkännande av licenser och tillstånd på elenergiområdet)

Kortfattad redogörelse för de faktiska omständigheterna och förfarandet i det nationella målet

- 1 Enligt Legea privind bursele de mărfuri nr. 357/2005 (lag om varubörser nr 357/2005) har klaganden sedan år 1992 ställning som självständig institution med allmän behörighet att förvalta marknader av allmänt intresse.
- 2 Den 20 augusti 2020 begärde klaganden, med stöd av förordning nr 2019/943, att ANRE skulle bevilja licens för organisationen och driften av de centraliserade elmarknaderna och ingav alla de handlingar som krävdes enligt ANRE:s dekret nr 12/2015.
- 3 Sedan ANRE vägrat att utfärda sen sådan licens överklagade klaganden till Curtea de Apel București och yrkade att motparten skulle föreläggas att utfärda den aktuella licensen.
- 4 Klaganden har inom ramen för sitt överklagande gjort gällande att förordning 2019/943, jämförd med direktiv 2019/944, ålägger de nationella tillsynsmyndigheterna att säkerställa en effektiv konkurrens mellan elmarknadsoperatörerna.
- 5 De principer om fri konkurrens som fastställs i förordningen utesluter nämligen inte, enligt klaganden, elmarknadsoperatören i den mening som avses i artikel 2 led 7 i förordningen.
- 6 ANRA har invänt häremot och åberopat artikel 10.2 f i lag nr 123/2012 och då gjort gällande att vid tidpunkten för lagens ikraftträdande innehade bolaget Operatorul Pieței de Energie Electrică și Gaze Naturale „OPCOM” S.A. redan en licens för att driva de centraliserade elenergiområdena, vilken utfärdades år 2001 för en period om 25 år. Denna operatör innehade således ett exklusivt monopol på detta område.
- 7 Motparten har även gjort gällande att det i förordning nr 2019/943 fastställs allmänna principer som riktar sig till aktörer på elmarknaden och detta begrepp omfattar enligt definitionen i artikel 2 led 25 i förordningen inte elmarknadsoperatören.

Parternas huvudargument

- 8 Klaganden anser att de nationella tillsynsmyndigheternas skyldighet att säkerställa konkurrens mellan elmarknadsoperatörerna utgör grunden för förordning 2019/943 och följer av artikel 1 b i denna förordning. Denna artikel, jämförd med

artikel 3 och artikel 10.4 och 10.5 i förordningen, ålägger ANRE att undvika varje konkurrensbegränsande monopol.

- 9 Med stöd av artikel 1 b och c och artikel 3 i förordningen har klaganden dessutom gjort gällande att principerna om fri konkurrens i förordningen inte på något sätt utesluter elmarknadsoperatören, såsom den definieras i artikel 2 led 7 i förordningen.
- 10 Så snart marknadsoperatören är den enhet som genomför aggregering omfattar definitionen av ”marknadsaktör” i artikel 2 led 25 i förordningen elmarknadsoperatören.
- 11 ANRE anser att det saknas anledning att begära ett förhandsavgörande från EU-domstolen.
- 12 ANRE har gjort gällande att eftersom den rumänska marknaden inte är stor, leder skapandet av två separata marknader endast till att samma producenters utbud delas upp på dessa båda marknader, vilket klart medför ett negativt inverkan på konkurrensen.
- 13 Motparten har erinrat om att klaganden även väckte en liknande talan år 2014, som ogillades och inom ramen för vilken klaganden gjorde en invändning om att artikel 10.2 f i lag nr 123/2012 var grundlagsstridig, vilken i sin tur avslogs av Curtea Constituțională (Författningsdomstolen).
- 14 När det gäller tolkningsfrågorna anser ANRE att de inte är nödvändiga för att lösa tvisten och att förordningen är klar och kan tillämpas av en domstol.
- 15 ANRE anser dessutom att det monopol som är tillåtet enligt den nationella lagstiftningen inte strider mot förordningen, eftersom den inte innehåller någon bestämmelse som ålägger medlemsstaterna en skyldighet att utse flera ekonomiska aktörer som har till uppgift att organisera och driva de centraliserade elmarknaderna i syfte att förhandla om el i grossistledet, trots de allmänna principer som riktar sig till marknadsaktörerna på elmarknaden, och som enligt definitionen i artikel 2 led 25 i förordningen inte inbegriper nätoperatörer eller elmarknadsoperatörer.
- 16 Enligt motparten är artikel 1 b i förordningen, som klaganden har åberopat, klart formulerad i skäl 13 i direktiv 2019/944, vilket innebär att med ”leverantörer av resurser” avses leverantörer av elektrisk energi från olika energikällor (till exempel: vindkraft, solenergi, geotermisk energi, vattenkraft, vågenergi och tidvattensenergi osv) och inte tjänsteleverantörer (såsom tjänsten för marknadsadministration). På samma sätt avses med ”underlättande av aggregering av decentraliserad produktion och förbrukning” att underlätta inträde på marknaden för aggregatorer som en fristående enhet som särskilt ägnar sig åt aggregeringsverksamhet.

- 17 Klaganden anser dessutom att det framstår som framtvingat och utan grund i nu gällande bestämmelser att likställa BRM, i synnerhet, och en elmarknadsoperatör, i allmänhet, med en aggregator i den mening som avses i den definition som ges i direktivet. Aggregatorerna varken företräder eller kommer att företräda ett konkurrensutsatt marknadssystem eller ett system för drift av elmarknaderna.
- 18 Vad beträffar artikel 3, som klaganden har åberopat, har motparten hävdad att den hänför sig till regeln om konkurrensutsatt prisbildning på grundval av efterfrågan och utbud, oavsett antalet operatörer som ska tillämpa den. Användningen i plural av begreppet marknadsoperatörer beror på att texten i fråga hänför sig till medlemsstaternas rättsliga enheter, vilket inte innebär att det ska finnas flera marknadsoperatörer i varje medlemsstat.
- 19 Motparten har även erinrat om att när lag nr 123/2012 trädde i kraft, utsågs OPCOM på grundval av förordning 2015/1222 till NEMO (nominerad elmarknadsoperatör) för dagen före marknaden (DFM) och för intradagsmarknaden (IM) för elenergi i Rumäniens elområde.
- 20 Med avvikelse från den modell för konkurrens som föreskrivs i artikel 4 i förordning (EU) 2015/1222 ger artikel 5 i samma förordning möjlighet att tillämpa monopolmodellen genom att utse en enda NEMO, varvid den berörda medlemsstaten kan besluta efter eget skön, med skyldighet att anmäla detta till kommissionen.

Kortfattad redogörelse för skälen till att förhandsavgörande begärs

- 21 Den hänskjutande domstolen, Curtea de Apel București, anser att det för att avgöra det mål som är anhängigt vid den är nödvändigt att begära förhandsavgörande från EU-domstolen, som ska klargöra huruvida förordning nr 2019/943 är tillämplig på en elmarknadsoperatör, om denna förordning, eventuellt tolkad i förening med direktiv 2019/944, innebär ett förbud mot att en medlemsstat – från och med den dag då förordningen träder i kraft – utfärdar en enda licens för driften av hela elmarknaden i denna medlemsstat och om beviljande av en enda licens strider mot artiklarna 101 FEUF och 102 FEUF jämförda med artikel 4.3 FEU och artikel 106.1 FEUF.
- 22 Vad gäller nödvändigheten av att hänskjuta en fråga till EU-domstolen påpekar den hänskjutande domstolen dels att de bestämmelser i unionsrätten som tolkningsfrågorna hänvisar till ännu inte har tolkats, dels att den korrekta tillämpningen i förevarande fall av unionsrätten inte är så uppenbar att det inte finns utrymme för något rimligt tvivel. Den praxis från domstolen som motparten har åberopat härrör dessutom från tiden före förordningen.